

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE

P R O G R A M A
PENTRU EXAMENUL NAȚIONAL DE DEFINITIVARE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNT

**DISCIPLINA DE EXAMEN:
RELIGIE GRECO-CATOLICĂ**

A. Notă de prezentare

Prezenta programă se adresează profesorilor care susțin examenul național de definitivare în învățământul preuniversitar în specializarea *Religie greco-catolică*. Conținutul și structura programei sunt elaborate în așa fel încât să răspundă schimbărilor impuse de abordarea curriculară sistemică în realizarea procesului educațional. Programă este elaborată în acord cu programele școlare în vigoare din învățământul preuniversitar pentru disciplina religie. Competențele și conținuturile din programă sunt proiectate în conformitate cu abordarea curriculară sistemică în realizarea activităților didactice, specifice disciplinei.

Absolvenții facultăților de profil și profesorii care susțin examenul la disciplina *Religie greco-catolică* pot preda în învățământul preuniversitar disciplina *Religie greco-catolică* și *Discipline Teologice de Specialitate*, în conformitate cu prevederile legale în vigoare.

Programa a fost structurată astfel încât să abordeze conținuturi din următoarele domenii teologice: Studiul Biblic, Teologie dogmatică, precum și din domeniul Didacticii Religiei.

Aspectele fundamentale vizate prin prezenta programă operaționalizează profilul absolventului de învățământ superior, filiera teologică, urmărind:

- cunoașterea conținuturilor fundamentale și a principalelor tendințe în evoluția disciplinei *Religie greco-catolică*, precum și a metodicii disciplinei;
- probarea capacităților necesare pentru proiectarea, realizarea și evaluarea activităților didactice;
- demonstrarea abilităților de comunicare, empatice și de cooperare necesare realizării actului educațional.

B. Competențe specifice profesorului de religie

Programa vizează, pe lângă conținuturile științifice și cele de metodică a disciplinelor, anumite competențe specifice profesorului de *Religie greco-catolică*, competențe pe care acesta trebuie să și le dezvolte și probeze pe parcursul desfășurării activității didactice. Într-o formulare sintetică, aceste competențe sunt:

- cunoașterea de către profesor a adevărilor fundamentale de credință și a elementelor de didactica religiei;
- capacitatea de a înțelege, practica și transmite valorile morale și spirituale specifice acestei discipline;
- cunoașterea și utilizarea competență a principalelor documente școlare reglatoare: planuri-cadru, programe școlare, programe pentru examene naționale;
- capacitatea de a construi demersuri didactice interactive prin adecvarea strategiilor didactice la activitățile de învățare și conținuturi, precum și capacitatea de a construi și menține un climat educativ stimulativ și eficient;
- capacitatea de a adecva conținuturile și demersurile didactice la particularitățile de vârstă și la specificul dezvoltării cognitiv-afective / intelectuale a elevilor;
- probarea capacităților necesare pentru proiectarea, realizarea, evaluarea activităților didactice și a competențelor dobândite de elevi;
- elaborarea de teste inițiale, formative și sumative, în funcție de obiectivele sau competențele vizate;
- capacitatea de proiectare și realizare a demersului didactic trans-, inter- intra- și multidisciplinar;
- utilizarea abilităților de comunicare, empatice și de cooperare, necesare realizării activităților didactice specifice disciplinei Religie;
- folosirea și contextualizarea tehnicilor comunicării eficiente cu grupul de elevi, conform principiilor și metodelor interacțiunii educaționale și ale unor elemente de retorică didactică;
- evaluarea capacităților cognitive, comprehensive și de aplicare a achizițiilor, în scopul reglării competențelor, a stilului didactic precum și a abordării strategiilor didactice moderne;
- capacitatea de a adecva conținuturile și demersurile didactice la particularitățile de vârstă și la specificul dezvoltării cognitiv-afective / intelectuale a colectivelor de elevi;
- probarea capacităților necesare pentru proiectarea, realizarea, evaluarea activităților didactice și a competențelor dobândite de elevi;
- elaborarea de teste inițiale, formative și sumative, în funcție de obiectivele sau competențele vizate;
- capacitatea de proiectare și realizare a demersului didactic trans-, inter- intra- și multidisciplinar;
- utilizarea abilităților de comunicare, empatice și de cooperare, necesare realizării activităților didactice specifice disciplinei Religie;
- folosirea și contextualizarea tehnicilor comunicării eficiente cu grupul de elevi, conform principiilor și metodelor interacțiunii educaționale și ale unor elemente de retorică didactică;
- evaluarea capacităților cognitive, comprehensive și de aplicare a achizițiilor, în scopul reglării competențelor, a stilului didactic precum și a abordării strategiilor didactice moderne;

C. Tematica la disciplina de specialitate

Domenii teologice:

1. Studiul Biblic
2. Teologie dogmatică

Disciplina: Studiul Biblic

A. Prezentare generală: Disciplina Studiul Biblic își propune aprofundarea textului și conținutului Sfintei Scripturi, ca fundament al întregii teologii.

Obiective:

1. Aprofundarea cunoștințelor din domeniul biblic.
2. Cunoașterea clară, organică și sintetică a conținutului Sfintei Scripturi.
3. Identificarea, delimitarea și dezvoltarea principalelor teme din cadrul teologiei biblice.

Competențe generale:

1. Recunoașterea și definirea principalelor concepte specifice Studiului Biblic.
2. Identificarea principalelor tematici cu caracter biblic în vederea integrării lor în procesul didactic.
3. Integrarea în ansamblul cunoștințelor religioase a cunoștințelor din domeniul biblic.

B. Teme pentru studiul individual:

1. Principalele momente ale istoriei poporului lui Izrael.
2. Pentateuhul.
3. Evangheliile sinoptice și cea a Sfântului Ioan.
4. Faptele Apostolilor - începuturile Bisericii.

C. Bibliografie:

Charpentier E., Să citim Vechiul Testament, București, 1999.
Charpentier E., Să citim Noul Testament, București, 1999.
Ciudin N., Studiul Vechiului Testament, București, 1993.
Constantinescu I., Studiul Noului Testament, București, 1992.
Sescu P., Introducere în Sfânta Scriptură, Iași, 2000.

D. Prezentare analitică:

Tema nr. 1. Principalele momente ale istoriei poporului lui Izrael. Prezentarea evenimentelor în contextul cultural al timpului. Principalele evenimente din istoria poporului lui Izrael ca prefigurări ale Noului Testament: perioada patriarhilor, perioada Exodului și monarhia.

Tema nr. 2. Pentateuhul. Cărțile Pentateuhului și conținutul literar al Pentateuhului (tradițiile). Teme teologice fundamentale: tema Creației, tema Alianței, tema Promisiunii și tema Eliberării.

Tema nr. 3. Evangheliile sinoptice și cea a sfântului Ioan. Evanghelia după Marcu: Autor. Data. Destinatari. Gen literar. Structura. Teologia evangheliei (teologia secretului mesianic). Evanghelia după Matei: Autor. Data. Destinatari. Gen literar. Structura. Teologia evangheliei (Isus, Mesia, împlinirea profețiilor Vechiului Testament). Evanghelia după Luca: Autor. Data. Destinatari. Gen literar. Structura. Teologia evangheliei (Evanghelia rugăciunii). Evanghelia după Ioan: Autor. Data. Destinatari. Gen literar. Structura. Teologia evangheliei (Isus - pâinea vieții, În 6).

Tema nr. 4. Faptele Apostolilor - începuturile Bisericii. Specificul cărții în cadrul Noului Testament. Raportul cu Evanghelia după Luca. Viața și organizarea comunității primare. Istoricitatea cărții.

Disciplina: Teologie dogmatică

A. Prezentare generală: Teologia dogmatică prezintă mărturisirea de credință - Crezul sau adevărurile de credință în lumina Magisteriului Bisericii, adaptată specificului predării - învățării.

Obiective:

1. Aprofundarea cunoștințelor din domeniul teologiei dogmatice.
2. Cunoașterea clară, sintetică și organică a învățăturii Bisericii.
3. Identificarea, delimitarea și dezvoltarea principalelor teme teologice.

Competențe generale:

1. Recunoașterea și definirea conceptelor specifice teologiei dogmatice.
2. Argumentarea învățăturilor de credință în limbajul cultural contemporan.
3. Aplicarea cunoștințelor religioase din domeniul credinței în viață.

B. Teme pentru studiul individual:

1. Dumnezeu - Unic în ființă și întreit în persoane.
2. Isus Hristos, Dumnezeu adevărat și om adevărat.
3. Biserica în planul lui Dumnezeu (prefigurată, întemeiere, mister).
4. Sfintele taine ale Bisericii.
5. Sfânta Fecioară Maria în misterul lui Hristos și al Bisericii.

NOTĂ: Bibliografia pentru disciplina de specialitate include **manualele de Religie greco-catolică cuprinse în Catalogul manualelor școlare valabile în învățământul preuniversitar, în anul școlar în care se susține examenul.**

D. Tematica pentru didactica disciplinei de specialitate

I. Proiectarea, organizarea și desfășurarea activității didactice

1. Componentele curriculumului național: planuri-cadru (trunchi comun, curriculum diferențiat, curriculum la decizia școlii/ curriculum în dezvoltare locală), programe școlare, manuale școlare, auxiliare curriculare; alți termeni de referință ai curriculumului național: arii curriculare, discipline, module, standarde curriculare.
2. Proiectarea curriculumului la decizia școlii/ curriculum în dezvoltare locală de tipul: aprofundare/ extindere/ opțional ca disciplină nouă; modalități de analiză a nevoilor specifice ale elevilor, modalități de selectare a CDS, modalități de dezvoltare a unei programe de CDS, exemple posibile pentru domeniul educației religioase.
3. Competențele predării-învățării-evaluării la disciplina religie. Competențe generale, competențe specifice. Operaționalizarea competențelor.
4. Programa școlară: structura programei școlare, utilizarea programei în proiectarea și realizarea activităților didactice, manualele și bibliografia.
5. Proiectarea activității didactice: planificare calendaristică, proiectarea unității de învățare, proiectarea de activități de învățare intra-, inter- și transdisciplinare.
6. Lecția. Tipuri de lecție;

II. Principiile didactice generale. Principii didactice specifice predării religiei: principiul hristologic și principiul eclesologic.

III. Strategii didactice utilizate în procesul de predare-învățare-evaluare

1. Metode didactice: clasificare, caracterizare, utilizarea metodelor centrate pe elev/ tehnicilor de învățare prin cooperare.
2. Forme de organizare a activității didactice: caracterizare, clasificare.
3. Forme de activitate extrașcolară specifice disciplinei religie și proiectarea acestora: cateheza, serbarea religioasă, vizitele și pelerinajele, expozițiile, cercurile pe disciplină, participarea la slujbele religioase.
4. Mijloacele de învățământ utilizate în activitatea didactică: caracterizare, funcții, clasificare.
5. Mijloace de învățământ specifice disciplinei religie: textul biblic, literatura religioasă, icoana, portretul, harta, mijloacele audio- vizuale, calculatorul etc.
6. Utilizarea tehnologiei informației și comunicării în construirea unor medii active de instruire. Exemplificări pentru ora de religie.

IV. Evaluarea procesului instructiv-educativ

1. Evaluarea de proces: obiective, caracterizare, funcții, tipologie. Specificul evaluării la ora de religie.
2. Metode de evaluare: caracterizare, tipologie.
3. Instrumente de evaluare: caracterizare, calități (validitate, fidelitate, obiectivitate și aplicabilitate).
4. Tipologia itemilor: definiție, clasificări, caracteristici, domenii de utilizare, reguli de proiectare, modalități de evaluare și de notare.
5. Elaborarea probelor scrise: proiectarea testului docimologic, matricea de specificații.
6. Metode și instrumente complementare de evaluare (referatul, proiectul, portofoliul, autoevaluarea, investigația, observarea sistematică a activității și comportamentului elevului).

V. Profesorul de religie – model și formator de caractere în școala contemporană.

Consilierea și îndrumarea duhovnicească în cadrul educației religioase.

E. Bibliografie pentru didactica disciplinei de specialitate

1. BOLOCAN, Carmen-Maria, *Catehetica și Didactica Religiei. Interferențe și deosebiri*, Performantica, Iași, 2005
2. CUCOȘ, Constantin, *Educația religioasă. Repere teoretice și metodice*, Polirom, Iași, 1999
3. GORDON, Vasile, *Învățământul religios românesc la cumpăna dintre milenii. Repere ale unui scurt excurs istorico-pedagogic*, Ortodoxia, nr. 3-4, 2000
4. PANOSCHI, Mihaela; LIȚOIU, Nicoleta; Pr. IORDĂCHESCU Nicolae, *Ghid de evaluare, Religie*, Aramis, București, 2001
5. OPRIȘ, Dorin, OPRIȘ, Monica, *Metode active de predare-învățare. Modele și aplicații la religie*, Iași, Editura Sf. Mina, 2006
6. TIMIȘ, Vasile, *Religia în școală. Valențe eclesiale, educaționale și sociale*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2004
7. BOCOȘ, Mușata, *Instruire interactivă*, Polirom, 2013
8. Ciolan, L., 2008, *Învățarea integrată - fundamente pentru un curriculum transdisciplinar*, Editura Polirom, Iași
9. Cristea Sorin, *Dicționar de termeni pedagogici*, E.D.P., București, 1998
10. Cucos C., *Pedagogie generală*, Ed. Polirom, Iași, 2000
11. D'Hainaut, L., 1981, *Interdisciplinaritate și integrare*, în Programe de învățământ și educație permanentă, EDP, București

12. Petrescu, P., Pop, V., 2007, *Transdisciplinaritatea – o nouă abordare a situațiilor de învățare*, Editura Didactică și Pedagogică, București
13. Stoica, A. (coord.), 2001, *Evaluarea curentă și examenele*, Editura ProGnosis, București
14. CUCOȘ, Constantin, *Educația religioasă. Repere teoretice și metodice*, Polirom, Iași, 1999.
15. Danciu A., *Metodica predării religiei*, București, 1999.
16. Goția M., *Înnoirea catehezei. Elemente de metodologie*, Cluj-Napoca, 1998.

NOTĂ: Bibliografia pentru didactica disciplinei de specialitate include **planurile-cadru și programele școlare pentru disciplina *Religie greco-catolică* valabile în anul școlar în care se susține examenul.**